

Kazimierz Skoczylas

Parafialna strona internetowa narzędziem katechetycznym

Studia Włocławskie 17, 251-266

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

KS. KAZIMIERZ SKOCZYLAS

PARAFIALNA STRONA INTERNETOWA NARZĘDZIEM KATECHETYCZNYM

Coraz więcej parafii wykorzystuje stronę internetową. Jest ona traktowana przede wszystkim jako narzędzie komunikacji ze wspólnotą parafialną. Na jej stronach umieszcza się informacje z życia parafii. Są tam zazwyczaj dane teleadresowe, podmioty zaangażowane w życie parafialne, ogłoszenia dotyczące bieżących wydarzeń parafialnych czy też życia liturgicznego.

Można także znaleźć informacje, które są formą upowszechniania nauczania Kościoła¹. Przedstawianie różnych aspektów nauczania Kościoła jest przejawem nauczania katechetycznego. Kościół stara się coraz szerzej wykorzystywać media dla upowszechniania swojego nauczania. Przykład w tym zakresie dają Kościołowi kolejni papieże. Wiele mediów na świecie transmituje środowowe katechezy kolejnych papieży. Temu służą także strony internetowe Stolicy Apostolskiej². Również parafialna strona www może być narzędziem katechizacji. Badania przeprowadzone przez CBOS w 2014 roku potwierdzają, że w Polsce wiele osób religijnych poszukuje informacji na portalach religijnych i na stronach internetowych parafii. Są to najczęściej osoby mieszkające na wsi (18%), w małym mieście (15%) i średnim mieście do 100 tys. mieszkańców (16%). Osoby korzystające ze stron religijnych to najczęściej ci, którzy określają siebie jako „głęboko wierzący” (54%) oraz „wierzący” (13%). Są to najczęściej osoby w wieku 55–64 (18%) i 35–44 (16%). Poszukują one informacji

KS. KAZIMIERZ SKOCZYLAS – dr hab., adiunkt w Katedrze Teologii Praktycznej Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu.

¹ R. Mołenda, M. Pawlik, Parafia w sieci, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/P/PR/idziemy201043_siec.html (13.03.2015).

² <http://w2.vatican.va/content/vatican/it.html> czy też strona Kongregacji wychowania katolickiego http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccatheduc/index_it.htm.

o aktualnych wydarzeniach w parafii (43%), informacji z życia Kościoła (40%), rozważań i artykułów na tematy religijne (36%)³.

1. Parafia jako miejsce katechezy

Wiele dokumentów kościelnych akcentuje, że parafia jest istotnym środowiskiem katechezy. Uwypukla to zarówno Dyrektorium ogólne o katechizacji (por. Dok, n. 257) jak i *Dyrektorium katechetyczne Kościoła w Polsce*. Również w ogólnych dokumentach kościelnych wskazuje się, że katecheza dorosłych jest najznamienitszą formą katechezy. *Directorium catechisticum generale* (DCG) podkreśla: „Niech nadto [duszpasterze] pamiętają, że katechizację dorosłych należy uznać za docelową formę katechezy, ku której skierowane są w pewien sposób – zawsze również konieczne – wszystkie pozostałe formy katechezy, a to z tej racji, że ta właśnie katecheza ma na uwadze ludzi zdolnych do odpowiedzialnego w pełni przyzwolenia” (n. 20). Równie mocno katechezę dorosłych uwypuklił papież Jan Paweł II w *Catechesi tradendae*. Podkreślił, że wiara dorosłych, ze względu na młode pokolenie chrześcijan, powinna być stale oświecana, wzmacniana i odnawiana, aby przeniknęła cała działalność doczesną ludzi dorosłych (por. CT, n. 43). Dyrektorium ogólne o katechizacji akcentuje, że katecheza jest elementem stałego wychowania wiary. Skierowana jest nie tylko do każdego chrześcijanina, aby wspierać go na drodze do świętości, ale do wspólnoty, aby dojrzewała w swoim życiu miłości do Boga i do ludzi oraz aby coraz bardziej otwierała się jako wspólnota misyjna (por. DoK, n. 70). Stąd uwypukla się, że ta forma katechezy powinna być formą stałą. Powinna być uporządkowana według pewnych zasad. *Catechesi tradendae* w numerze 21 podkreśla, żeby to nauczanie katechetyczne było przekazywane w sposób systematyczny, aby nie było improwizowane, ale udzielane według ustalonego planu, dzięki któremu osiągnie jasno sprecyzowany swój cel. To nauczanie powinno dotyczyć tego, co podstawowe i najważniejsze, nie poruszając kwestii spornych. Nie powinno też stawać się teologicznym poszukiwaniem czy naukowym wykładem. Powinno być również pełne, aby nie poprzestawało tylko na pierwszej zapowiedzi tajemnicy chrześcijańskiej, którą przekazuje kerygma. Powinno ono być pełnym wprowadzeniem w chrześcijaństwo, obejmującym wszystkie elementy życia chrześcijańskiego. Wymowne

³ Por. CBOS, Korzystanie z religijnych stron i portali internetowych. Biuletyn nr 83/2014 s. 1–6 http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2014/K_083_14.PDF (10.03.2015).

jest stwierdzenie adhortacji, wskazujące na zasadniczą treść katechezy. „Prawdziwa katecheza jest zawsze uporządkowanym i systematycznym wprowadzeniem w Objawienie, które sam Bóg dał o sobie w Jezusie Chrystusie... Objawienie to jednak nie jest oderwane od życia” (CT, n. 22). Z tego też powodu można powiedzieć, że katecheza jest wychowaniem człowieka i życia ludzkiego w wierze.

Katecheza dorosłych może przyjmować różne formy. Najnowsze dokumenty Kościoła mówią o studium Pisma Świętego, które pomaga odkryć prawdę Bożą w taki sposób, by wywołać w osobie odpowiedź wiary, a także o chrześcijańskim odczytywaniu wydarzeń, w którym nieodzowna jest znajomość społecznego nauczania Kościoła. W tej ostatniej formie katechezy chodzi o wyjaśnianie ludzkiej egzystencji w kontekście międzynarodowym poprzez badanie jej zgodności z Ewangelią. Trzecią formą jest katecheza liturgiczna, która przygotowuje do sakramentów oraz sprzyja zrozumieniu i głębszemu doświadczeniu liturgii. Następną formą jest katecheza okazjonalna, która w różnych okolicznościach życia osobistego, rodzinnego, społecznego i kościelnego pomaga interpretować je i przeżywać w perspektywie wiary. Kolejną formą są różne inicjatywy formacji duchowej, które umacniają przekonania, otwierają nowe perspektywy oraz pomagają wytrwać w modlitwie i nowych zadaniach związanych z kroczeniem drogą wskazaną przez Chrystusa. Do tych form katechezy zalicza się także systematyczne pogłębianie orędzia chrześcijańskiego za pośrednictwem nauczania teologicznego (por. DoK, n. 71).

Każdy ochrzczony jest powołany przez Boga do dojrzałej wiary, potrzebuje jej, a więc i ma prawo do odpowiedniej katechezy. Z tego wynika, że adresatem jej jest osoba konkretna i historyczna, zawsze zakorzeniona w określonej sytuacji i zawsze znajdująca się pod wpływem uwarunkowań psychologicznych, społecznych, kulturowych i religijnych, bez względu na to, czy jest tego świadoma czy też nie (por. DoK, n. 167). Katecheza do tych uwarunkowań musi się dostosować. Ma to wewnętrzne uzasadnienie teologiczne w misterium Wcielenia. Odpowiada elementarnemu wymaganiu pedagogicznemu autentycznej komunikacji ludzkiej i odzwierciedla praktykę Kościoła w ciągu wieków (por. DoK, n. 169). Przystosowanie tej katechezy realizuje się odpowiednio do różnych okoliczności, w jakich przekazuje się słowo Boże. Są one określone przez „różnicowanie kultury, wieku, życia duchowego oraz sytuacji społecznych i eklezjalnych tych, do których kieruje się katecheza” (por. DoK, n. 170).

Katecheza parafialna często kieruje się do osób dorosłych. Katecheza taka powinna mieć cechy typowe dla chrześcijanina dorosłego. Stąd tematyka jej powinna odpowiadać ich dojrzałości. W tej katechezie należy zwrócić uwagę na sytuację dorosłych, jako kobiet i mężczyzn, na ich problemy i doświadczenia z poszanowaniem istniejących różnic. W niej trzeba też mieć na względzie ich stan – świeckich, którym chrzest udziela zdolności do szukania królestwa Bożego zajmując się sprawami świeckimi. Wymaga ona dostrzeżenia wagi wspólnoty wiernych, która przyjmuje i udziela wsparcia dorosłemu wiernemu. Taka katecheza powinna wreszcie być zintegrowana z formacją liturgiczną i praktyką miłości. W tej formie katechezy przekaz wiary powinien uwzględniać różne przeżywane przez nich doświadczenia i ich sytuację duchową. Dyrektorium ogólne o katechizacji mówi o dorosłych wierzących, którzy spójnie przeżywają swoją wiarę i pragną jej pogłębienia, a także o tych dorosłych, którzy zostali ochrzczeni, ale nie byli odpowiednio katechizowani i nie pogłębili swojej wiary lub też oddalili się od wiary. Jej adresatami mogą być wreszcie dorośli nie ochrzczeni, którzy pragną wejść na drogę katechumenatu (por. DoK, n. 172).

Również wzrastająca liczba osób starszych w społeczeństwie wymaga katechezy skierowanej do osób starszych. Katecheza ta powinna zwracać uwagę na szczególne aspekty ich sytuacji wiary. Osoba z wiarą ugruntowaną potrzebuje katechezy, która skłania do dziękczynienia i ufego oczekiwania. Osoba ze słabą wiarą oczekuje nowego światła wiary. Jeśli zaś doświadcza ona wielu zranień na duszy i na ciele, to wtedy katecheza pomaga w przeżywaniu swojej sytuacji, umacniając nadzieję. Osoba starsza w rodzinie przyjmująca na siebie zadanie katechetyczne wyrażające się w dzieleniu wiarą inicjuje dialog międzypokoleniowy w ramach rodziny, przyczyniając się do przekazywania wartości zakorzenionych w wierze (por. DoK, n. 186–188).

W społeczności chrześcijańskiej żyją także osoby, które cierpią z powodu upośledzenia fizycznego czy umysłowego lub z powodu innych braków. One również mają prawo do katechezy w ramach duszpasterstwa wspólnotowego. Z tego powodu wspólnota chrześcijańska powinna być stale uwrażliwiana i angażowana na ich rzecz. Katecheza do nich skierowana powinna ciągle podkreślać, że są powołani do zbawienia oraz że doświadczają miłości Boga Ojca, który pragnie ich wzrostu w świętości. W każdej parafii żyje taka kategoria osób oczekująca katechezy i chrześcijańskiej miłości (por. DoK, n. 189).

Wreszcie adresatem katechezy dorosłych są ludzie zepchnięci na margines i doświadczający wykluczenia społecznego. Są wśród nich emigranci, uciekinierzy, nomadzi bez stałego miejsca zamieszkania, chronicznie chorzy, osoby uzależnione, więźniowie czy też osoby bezdomne. W nich również należy umacniać przekonanie, że są przedmiotem miłości Pana Jezusa (por. DoK, n. 190). W naszych polskich warunkach jest również pewna grupa osób, które doświadczają wykluczenia społecznego i powinny być objęte nie tylko pomocą Caritas, ale także katechezą.

Katecheza powinna także odnosić się do stałego środowiska zamieszkania. Osoby żyjące w środowisku wiejskim powinny otrzymać katechezę odzwierciedlającą potrzeby środowiska wiejskiego. Osoby żyjące w tym środowisku cechuje z jednej strony strach i zabobonność, ale też ufność w życie, prostota, zmysł solidarności, wiara w Boga i wierność tradycjom religijnym. Natomiast osoby żyjące w mieście potrzebują katechezy podejmującej problemy osób żyjących w tym środowisku. Życie w nim oznacza krańcową różnorodność sytuacji ludzkich. Pewne dzielnice mogą być obszarami nędzy, a inne dzielnicami dobrobytu. Rytm życia miejskiego niesie ze sobą wielką ruchliwość, doświadczanie stresu, tendencje do ucieczki i uwolnienia się od zobowiązań czy też od anonimowości i samotności (por. DoK, n. 192).

Aby odpowiedzieć na najpilniejsze potrzeby dorosłych, Kościół powinien zaproponować katechezę, która ujmuje wiarę w jej integralności, autentyczności i systematyczności, zgodnie z takim jej rozumieniem, jakie ma Kościół. Od niej oczekuje się realizacji szczególnych zadań. Powinna ona popierać formację i dojrzewanie życia w Duchu Chrystusa zmartwychwstałego poprzez pedagogię sakramentalną, dni skupienia, kierownictwo duchowe. Drugim jej zadaniem jest wychować do właściwej oceny zmian społeczno-kulturowych społeczeństwa w duchu wiary. Jej rolą jest również wyjaśniać problemy religijne i moralne odnoszące się do życia indywidualnego i publicznego, do kwestii społecznych i wychowania nowych pokoleń. Powinna także wyjaśniać, jakie relacje zachodzą między działaniem doczesnym a działaniem eklezjalnym, gdzie integralną częścią jest nauczanie społeczne. Powinna ona rozwijać racjonalne podstawy wiary, co oznacza pogłębianie rozumienia wiary i prawd podawanych do wierzenia. Jej rolą jest również formowanie do podejmowania odpowiedzialności za Kościół i do dawania świadectwa wierze (por. DoK, n. 175). Z tego powodu podstawową rolę odgrywać w niej powinien *Katechizm Kościoła katolickiego*.

Dyrektorium katechetyczne mówi o szczególnych formach katechezy dorosłych wynikających ze szczególnych okoliczności, w których znajdują się te osoby. Pierwszą jest katecheza wtajemniczenia chrześcijańskiego lub katechumenat dorosłych, której kształt wyrażają *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*. Obejmować będzie zazwyczaj te osoby, które przez kerygmat zostały wezwane do wiary. Może obejmować zarówno osoby, które są współczesnymi poganami lub też osoby, które odeszły od wiary już otrzymanej. Potrzebują one poznania tajemnicy wiary, aby potem na nią odpowiedzieć przyjmując chrzest i włączając się w życie wspólnoty Kościoła. Drugą szczególną jej formą jest katecheza dla ludu Bożego w postaci rekolekcji i misji. Ta forma na nowo, wraz z rytmem roku kościelnego, pogłębia rozumienie tajemnicy wiary i zachęca do nowej odpowiedzi wiary. Trzecią jest katecheza doskonaląca skierowana do tych, których zadaniem jest formacja we wspólnocie. Jest ona adresowana przede wszystkim do katechetów lub tych, którzy są zaangażowani w apostołacie świeckich. Czwartą formą jest katecheza z okazji szczególnie znaczących wydarzeń w życiu, takich jak małżeństwo, chrzest dzieci i inne sakramenty czy choroba. Powinna ona wykorzystywać to, że w tych okolicznościach jej adresaci są szczególnie nastawieni na szukanie prawdziwego sensu życia. Piątą formą jest katecheza odnosząca się do szczególnych doświadczeń życia ludzkiego, takich jak podjęcie pracy, służba wojskowa, emigracja i inne. Te doświadczenia niosą ze sobą możliwość umocnienia przez takie doświadczenia, ale także zagubienia. Osoby będące w takich sytuacjach mają potrzebę światła i wsparcia ze strony słowa Bożego. Szóstą formą jest katecheza, która odnosi się do chrześcijańskiego korzystania z czasu wolnego w trakcie wakacji czy podczas podróży turystycznych. Siódmą formą jest katecheza dotycząca szczególnych wydarzeń dotyczących życia Kościoła i społeczeństwa (por. Dok, n. 176). Ta ostatnia forma katechezy może odnosić się do takich wydarzeń życia Kościoła, jak na przykład sobór, synod Kościoła powszechnego, śmierć i wybór papieża. Treścią tej katechezy mogą stawać się również szczególne wydarzenia społeczne, jak wojny, konflikty zbrojne, konflikty religijne, przemiany ustrojowe i inne.

Do upowszechniania katechezy dorosłych motywuje nie tylko nauczanie Kościoła, ale przede wszystkim, jak zauważa K. Misiaszek⁴, problemy podkreślone już przez II Synod Powszechny w Polsce: „poziom wiedzy

⁴ K. Misiaszek, *Katecheza dorosłych odpowiedzią wiary na wyzwania współczesności*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TA/TAK/km_katechezad_odpowiedzia.html (12.03.2015).

religijnej wielu dorosłych katolików jest niezadowolający. Dysproporcja pomiędzy poziomem wiedzy ogólnej a poziomem wiedzy religijnej rodzi poważne konflikty w ich życiu. Ignorancja prowadzi nieraz do mylenia religijności z zabobonem oraz do łatwości w przyjmowaniu fałszywych objawień, zwiększa też podatność na propozycje ze strony różnych sekt⁵. Konsekwentna realizacja tej katechezy jest w stanie przygotować wiernych świeckich, którzy we własnym środowisku będą dawać świadectwo wiary⁶. W obecnej sytuacji, gdy wzrasta zjawisko obojętności religijnej, coraz większego znaczenia nabiera wychowywanie zaangażowanych katolików.

2. Parafialna strona internetowa w służbie katechezy

Wspólnota kościelna żyjąca w świecie pluralistycznym przenikany przez różne prądy musi budować wewnątrz coraz silniejsze więzi. Pogłębieniu tych relacji we wspólnocie służą przede wszystkim osobowe relacje, ale także może pomagać parafialna strona internetowa. Ona, dostarczając informacji, będzie wpływać na treść relacji międzyludzkich we wspólnocie. Może stawać się coraz lepiej wykorzystywanym narzędziem katechetycznym.

Zróznicowani adresaci i różne formy katechezy uświadamiają, że w każdej wspólnocie parafialnej może być ona realizowana z powodzeniem w różnorodnej formie. Im duszpasterze posiadają lepsze rozeznanie potrzeb wspólnoty parafialnej, tym bardziej precyzyjnie będą potrafili realizować katechezę celnie adresowaną do odbiorców. Punktem wyjścia dla tej katechezy będą treści prezentowane na jej stronach umożliwiające teologiczne kształcenie dorosłych i ich samokształcenie inspirowane przez duszpasterzy czy katechetów. W polskich warunkach działalność katechetyczna jest najintensywniejsza w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Tymczasem szybkie zmiany w świadomości chrześcijańskiej Polaków, którzy uznają się za katolików, wskazują na konieczność podejmowania działań pogłębiających chrześcijańską świadomość ludzi dojrzałych⁷. To zaś może być istotnym wsparciem procesu wychowania religijnego w rodzinie. Stąd ważną formą tej katechezy jest teologiczne kształcenie dorosłych.

⁵ *Sól ziemi: powołanie i posłannictwo świeckich*, n. 30, w: *II Polski Synod Plenarny (1991–1999)*, Poznań 2001, s. 152.

⁶ Por. J. Gevaert, *Koncepcja katechezy dorosłych*, „Ateneum Kapłańskie” (AtK), 93(1979), z. 424–425, s. 167–169.

⁷ *Przyszłość zależy od katechezy dorosłych*, <http://www.deon.pl/religia/kosciol-i-swiat/z-zycia-kosciola/art,8183,przyszlosc-zalezy-od-katechezy-doroslych.html> (12.03.2015).

W teologicznym kształceniu dorosłych chodzi o powiązanie ogólnego kształcenia dorosłych z dalszym kształceniem zawodowym. To dalsze kształcenie tak powinno być nakierowane, aby obejmowało wszystkie dziedziny życia. Kształcenie ogólne i zawodowe musi łączyć się z rozwojem religijnym. Często w dorosłym życiu pojawiają się trudne wyzwania związane z wypełnianym powołaniem czy wykonywanym zawodem. Stąd dorosły musi przezwyciężyć pewne momenty swego życia pełne niebezpieczeństw. W tych momentach wiara człowieka dorosłego powinna być bez przerwy oświetlana, potęgowana, chroniona (por. DCG, n. 92). Zadaniem tego kształcenia jest uzdolnienie dorosłych do dialogowania z dynamicznym, skomplikowanym otoczeniem. Dzięki teologicznemu kształceniu ci wierni nabędą odpowiedniej znajomości teologicznego i kulturalnego dziedzictwa, przez które przekazuje się dzisiaj wiarę⁸. Dzięki temu poznają znaczenie znaków i symboli religijnych, będą lepiej rozumieli znaczenie Pisma Świętego, wartość modlitwy liturgicznej i osobistej, potrzebę obecności wiary w kulturze i życiu publicznym. S. Łabendowicz akcentuje jeszcze, że dokumenty kościelne mówiące o teologicznym kształceniu dorosłych rozumieją przez to rozwijanie racjonalnych podstaw wiary i przygotowywanie do podejmowania odpowiedzialności w misyjnej działalności Kościoła. Stąd zadaniem katechezy dorosłych będzie również, aby zrozumienie wiary ugruntować we wiedzy dorosłych. Potrzebą człowieka jest rozumienie siebie, otaczającego świata i zmian w nim zachodzących. Dlatego nauczanie dorosłych jest ukierunkowane na kształcenie perspektywiczne, które stara się rozszerzyć spojrzenie na całość problemów. To kształcenie ma pomóc rozwinąć zdolność chrześcijańskiego rozumienia sytuacji życiowych zwłaszcza w tym, co odnosi się do wartości etycznych, życia, godności człowieka, postrzegania sprawiedliwości, promocji biednych i słabych. Taka zdolność chrześcijańskiego rozumienia potrzebna jest także w odnoszeniu się do innych wizji religijnych i do najbardziej rozpowszechnionych systemów wartości obecnych w danym środowisku⁹. Można więc powiedzieć, że ma ono pogłębić świadomość własnej chrześcijańskiej tożsamości¹⁰.

⁸ Międzynarodowa Rada ds. Katechezy, *Katecheza dorosłych we wspólnocie chrześcijańskiej*, Kraków 2002, n. 40.

⁹ Por. S. Łabendowicz, *Katecheza dorosłych Kościoła posoborowego w świetle dokumentów i literatury katechetycznej*, Radom 2007, s. 163–165.

¹⁰ Tamże, s. 194–191.

Jej rolą jest też pomagać dojrzewać w wierze ludziom dojrzałym¹¹. W Polsce w końcówce XX wieku wykształciły się liczne formy teologicznego kształcenia dorosłych mające charakter akademicki i nieakademicki. Dorośli katolicy po Soborze Watykańskim II mogą studiować teologię na wydziałach teologicznych, instytutach teologicznych. Mogą także rozszerzać swoją wiedzę teologiczną i kulturę religijną na instytutach wyższej kultury religijnej czy uczestnicząc w życiu towarzystw czy stowarzyszeń¹².

Parafialne kształcenie dorosłych może być realizowane także w parafii. Użytecznym narzędziem do jego realizacji może stawać się parafialna strona internetowa. Nie będzie to dokonywać się automatycznie przez samo umieszczanie adekwatnych treści na parafialnej stronie www. Potrzebna jest koordynacja duszpasterska. Duszpasterze mogą inspirować powstanie na terenie parafii grup samokształceniowych, w których oni będą przewodnikami i animatorami. Przy okazji niedzielnych ogłoszeń duszpasterskich można poinformować o cyklu samokształceniowym za pomocą parafialnej strony www. Zachęcić parafian do uczestnictwa w takiej formie kształcenia religijnego. Równocześnie strona www będzie prezentowała stosownie do tematyki odpowiednie treści¹³. Rolą strony www będzie dostarczyć informacji albo być przewodnikiem po treściach opublikowanych na innych stronach internetowych. Struktura parafialnej strony www może zawierać formularz umożliwiający kontakt z parafią i zadawanie pytań dotyczących przeczytanych, usłyszanych czy obejrzanych treści. Po przyswojeniu zamieszczonych treści może to stać się inspiracją do zadawania pytań duszpasterzom oraz wstępem do spotkań grupy samokształceniowej służącej pogłębieniu i osobistemu ustosunkowaniu się do poznanych treści. Sprzyjać będzie kształtowaniu się środowiska katolickiego, w którym przez takie postępowanie rozszerza się świadomość katolicką, uświadamia problemy, z którymi zmagają się wierzący, pobudza do solidarności, kształtuje się wspólne opinie w kwestiach związanych z wiarą.

Treści katechetyczne mogą być także przygotowane przez wspólnotę parafialną albo można skorzystać z dostępnych w sieci treści katechetycznych zachowując prawa autorskie. Aby katecheza spełniła swoją

¹¹ Tamże, s. 217–231.

¹² Por. K. Skoczyła, *Formacja teologiczna w Studium Teologii we Włocławku*, AtK, 161(2013), z. 628, s. 548–553.

¹³ Por. W. Okoń, *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1998, s. 153–166.

rolę, trzeba ją odpowiednio zaplanować. Jest ona przecież działaniem systematycznym. Podstawą planowania powinna być dobra orientacja w potrzebach wiernych zamieszkujących parafię. Duszpasterska praktyka zwykle taką orientację daje. Podstawowym narzędziem w niej może być *Katechizm Kościoła katolickiego*. On może pomóc w usystematyzowaniu planowanych treści. Można więc zaplanować na przykład cykl czteroletni, gdzie tematem w pierwszym roku byłaby wiara, w drugim liturgia i sakramenty, w trzecim życie moralne, a w czwartym życie liturgią. Dobrze byłoby na stronie umieścić linki do zasadniczych treści wiary, czyli Pisma Świętego¹⁴ i *Katechizmu Kościoła katolickiego*¹⁵. Pomocne mogą być też treści nauczania Soboru Watykańskiego II¹⁶. Bogatym źródłem, z którego można korzystać, jest czytelnia *Opoki*¹⁷.

Parafialna strona www można także wykorzystać różne istniejące już strony, które w swoich zasobach posiadają treści katechetyczne. Mogą to być treści zamieszczane w serwisach katolickich, przeznaczone do czytania czy słuchania albo oglądania. Chętnie oglądane są katechezy przekazywane online za pomocą katolickich telewizji internetowych. Serwis internetowy *Wiara.pl* zamieszcza regularnie treść katechez papieża Franciszka¹⁸. Dość bogaty zestaw tematów katechetycznych dotyczących treści Pisma Świętego można znaleźć na stronach Radiowo-Internetowego Studium Biblijnego Diecezji Tarnowskiej. Obecnie strona tego studium znajduje się w serwisie „Gościa Niedzielnego” – edycja dla diecezji tarnowskiej¹⁹. Bogaty jest bieżący program tematów oraz tematy katechetyczne zawarte w archiwum tego Studium²⁰. W roku 2015 tematyka dotyczy wiary w Piśmie Świętym. Czytelnik może tekst przeczytać oraz wydrukować katechezę lub wysłuchać albo pobrać ją jako plik mp3²¹.

Bardzo wiele ciekawych treści katechetycznych z zakresu Pisma Świętego proponuje Telewizyjny Uniwersytet Biblijny na stronach www Telewizji Trwam. Katechezy tam zamieszczane są przygotowywane przez

¹⁴ <http://biblia.deon.pl/>.

¹⁵ <http://www.katechizm.opoka.org.pl/>.

¹⁶ <http://www.tezeusz.pl/cms/tz/index.php?id=3823>.

¹⁷ <http://www.opoka.org.pl/biblioteka/>.

¹⁸ <http://papiez.wiara.pl/Franciszek/Katechezy/> (24.02.2015).

¹⁹ <http://tarnow.gosc.pl/Studium-biblijne>.

²⁰ Pierwszy wykład odbył się 1 marca 2009 roku. Łącznie do 22 lutego 2015 r. można znaleźć tam 94 katechezy.

²¹ <http://tarnow.gosc.pl/doc/2343656.Wiara-fundamentem-chrzescijanskiego-zycia/2>.

Polskie Dzieło Biblijne. Katecheza ma postać wykładu uniwersyteckiego i jest prowadzona przez biblistów polskich²². Uniwersytet zainaugurował swoją działalność w Kielcach 29 września 2012 r. Jego dyrektorem jest ks. Henryk Witczyk, profesor pracujący na KUL, a zarazem przewodniczący Dzieła Biblijnego im. Jana Pawła II w Polsce. Katechezy biblijne według zamysłu organizacyjnego są nadawane w TV Trwam na żywo dwa razy w miesiącu i potem dostępne na stronie TV Trwam²³.

Bardzo ciekawe treści katechetyczne, mające postać świadectwa, są proponowane na portalu *Żywa wiara* prowadzonym przez franciszkanów w Przemyślu²⁴. W zamyśle autorów mają one być przede wszystkim świadectwem wiary poszczególnych osób wierzących. Nie powinny mieć postaci wykładu. Są świadectwem wiary poszczególnych osób. Często są to osoby świeckie. Początkiem tych katechez była bazylika bernardynów w Rzeszowie w 2009 roku. Na początku nosiły one tytuł „Katechezy audiowizualne”. Odbywały się w kościele i były rejestrowane kamerą, a potem umieszczane na portalu *Żywa Wiara* oraz w serwisie *You Tube*²⁵.

Wiele cennych treści przynosi również portal *2ryby.pl* z Wrocławia. Treści katechetyczne są kierowane do środowiska akademickiego i przekazywane są w filmach zamieszczonych na ich stronie. Znaczna ich ilość podejmuje tematykę seksualną, rodzinną, budowania relacji między osobami²⁶. Portal umieszcza filmy od maja 2013 roku. Wartościowe treści katechetyczne z zakresu katechez biblijnych i liturgicznych można odnaleźć na stronach Portalu Edukacyjno-Ewangelizacyjnego prowadzonego przez Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie²⁷. Krótką formę katechezy proponuje Sercański Portal Ewangelizacyjny *Profeto.pl*. Katechezy umieszczone tam trwają zwykle 180 sekund²⁸.

Interesującą propozycję przygotowano w Warszawie. Są to Katechezy Warszawskie. Są one głoszone w kościele św. Anny w Warszawie od października 2014 roku i adresowane do osób dorosłych. Program

²² <http://tv-trwam.pl/filmy/telewizyjny-uniwersytet-biblijny> (22.02.2015).

²³ <http://tv-trwam.pl/filmy/telewizyjny-uniwersytet-biblijny?Filter.Sort=Title&Filter.Desc=False> (Na 22.02.2015 jest 18 katechez).

²⁴ <http://zywawiara.pl/katechezy> (24.02.2015). Na tym portalu do 24 II 2015 umieszczono 88 katechez.

²⁵ <http://www.miriam.rzeszow.pl/katechezy-audiowizualne-2.html> (20.02.2015).

²⁶ <http://2ryby.pl/>.

²⁷ <http://e-pwtw.pl/> (24.02.2015). Na tym portalu zamieszczono 30 katechez – do 24.02.2015.

²⁸ <http://profeto.pl/180-sekund.html> (24.02.2015 – do tej daty umieszczono tam 46 katechez).

ich rozpoczynają katechezy podejmujące problem sumienia. Są one transmitowane także przez Radio Plus Warszawa²⁹. Z kolei na stronach archidiecezji poznańskiej można znaleźć serię 10 katechez dla dorosłych³⁰. Są one zredagowane w formie pliku pdf do czytania. Cenną inicjatywą jest także *Katechizm Płocki*. Na stronie Wydziału Katechetycznego w Płocku można znaleźć krótkie, najczęściej jednostronicowe teksty zwięzłe przekazujące treść wiary³¹.

Pewne pomoce dla katechezy dorosłych można znaleźć także na portalu Natan.pl prowadzonym przez Stowarzyszenie Pedagogów Natan. Jest to portal wspomagający pracę nauczycieli lekcji religii w szkole. Wiele informacji przynosi *Serwis katechetyczny Natan*³² oraz *Biblioteka Natan.pl*. Zwłaszcza *Biblioteka Natan.pl* zawierająca wiele treści nadesłanych przez nauczycieli religii może być przydatna. Są tam konspekty katechez, prezentacje multimedialne, konkursy itp. Po zalogowaniu się na tę podstronę użyteczne dla nas treści mogą zostać pobrane. Niektóre z nich mogą okazać się również przydatne w katechezie parafialnej dorosłych³³. Także pewne programy katolickiej telewizji internetowej Lumen mogą nam w tym pomagać. Stosunek do rzeczywistości naznaczony wiarą prezentują umieszczone tam *Wywiady i konferencje*³⁴.

Krótki przegląd zasobów katechetycznych dostępnych w sieci uświadamia ich coraz większą liczbę i coraz szerszy zakres. Interesująca dla odbiorcy jest też często atrakcyjna forma przekazu. Często są to filmy umieszczone w Internecie czy na portalu *You tube*. Zatem redaktor parafialnej strony internetowej może znaleźć wiele treści, które mogą posłużyć do skonstruowania własnej katechezy parafialnej. Publikowane treści pozwalają ukształtować uporządkowany tematycznie przekaz. Mając przygotowane treści przekazu proboszcz może zachęcić do czytania, oglądania i słuchania stron internetowych, a potem po ich obejrzeniu może stworzyć okazję do spotkania katechetycznego w parafii, aby ułatwić pogłębienie, wyjaśnienie wątpliwości czy szerszą wymianę informacji.

²⁹ http://www.radioplus.pl/polecamy-lokalne-czytaj/85391/katechezy_warszawskie_-_zobacz (24.02.2015).

³⁰ http://www.katecheza.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=8:katechezy-dla-doroslych&catid=1:blog&Itemid=16 (24.02.2015).

³¹ *Katechizm płocki*, <http://katechetyczny.diecezjaplocka.pl/1301,11.html> (10.03.2015).

³² <http://katecheza.natan.pl/> (10.02.2015).

³³ <http://biblioteka.natan.pl/> (10.02.2015).

³⁴ <http://www.lumentv.pl/programy/wywiady-i-konferencje.html> (10.03.2015).

Często w parafii prowadzona jest ta katecheza w formie kręgu biblijnego. Zatem z omówionych źródeł katecheza ta może czerpać swoją tematykę i treści z nią związane.

Zaproponowana nowa forma katechezy będzie stanowić rozszerzenie oferty katechezy dorosłych realizowanej w Polsce. Jak zauważa ks. R. Czekalski, w Polsce istnieją różne formy tej katechezy. Do tradycyjnych zaliczył niedzielną homilię w trakcie Mszy świętej, rekolekcje adwentowe i wielkopostne, katechezy dla rodziców i chrzestnych przed chrztem dziecka, dla rodziców dzieci przygotowujących się do wczesnej Komunii świętej, dla rodziców dzieci przygotowujących się do pierwszej Komunii świętej i tych, których dzieci przygotowują się do bierzmowania, katecheza dla narzeczonych, dla rodzin, w ramach duszpasterstwa specjalistycznego, np. nauczycieli, lekarzy, prawników; dla dorosłych w ramach stowarzyszeń i grup parafialnych, oraz różne formy nowatorskie, które nie są powszechne w Polsce³⁵.

3. Zadania w zakresie upowszechniania katechezy przez stronę parafialną www

Przygotowanie treści katechetycznych na stronie parafialnej może być trudne dla konkretnej parafii, zarówno gdy chodzi o treść jak też, gdy chodzi o umiejętności techniczne redagowania strony. Stąd też parafie powinny otrzymać wsparcie w obu zakresach.

W zakresie przygotowania treści katechetycznych dla katechezy parafialnej warto wykorzystać już istniejące materiały. Ale jest też wiele zakresów treści, które nie zostały jeszcze objęte refleksją katechetyczną. Stąd użyteczne byłoby utworzenie na terenie diecezji instytucji, centrum katechezy dorosłych, która skupiłaby w sobie osoby kompetentne w zakresie treści katechetycznych jak i mogące pełnić także rolę serwisu technicznego. Tworzona instytucja nie powinna się skupić tylko na zarządzaniu programem katechetycznym, ale przede wszystkim na redagowaniu katechez dla osób dorosłych. Zespołowi redakcyjnemu centrum katechetycznego potrzebna jest stała wymiana z zespołami katechezy dorosłych w poszczególnych parafiach. Utrzymywanie tego typu kontaktów pozwala uwrażliwiać się katechetom na istotne problemy, które dotyczą wiernych w różnych częściach diecezji i odnosić tę problematykę do rzeczywistości

³⁵ Por. Referat wygłoszony w Licheniu w dniu 17 czerwca 2006 roku podczas Ogólnopolskiego Spotkania Dyrektorów Wydziałów Katechetycznych, www.katecheza.episkopat.pl.

wiary. Materiały katechetyczne powinny być redagowane we współpracy ze środowiskiem katechetycznym parafii. One, o tyle będą czytane czy oglądane, o ile potrafią dostrzec i podejmować trudności i problemy religijne katolików w tych małych środowiskach.

W drugiej kolejności rolą tego centrum byłoby wspomaganie parafii w upowszechnianiu treści katechezy dorosłych. Ułatwienie upowszechniania może dotyczyć propozycji przygotowania treści samego przekazu jak i szaty graficznej. Ono też powinno redagować diecezjalną stronę katechezy dorosłych, która może stać się płaszczyzną wymiany. Szczególne znaczenie może mieć zamieszczanie informacji o tematach katechetycznych podejmowanych każdego tygodnia w ogłoszeniach parafialnych w trakcie liturgii. To będzie podtrzymywać wśród parafian zainteresowania tematami podejmowanymi i inspirować do zaangażowania się w tę katechezę.

Z kolei serwis techniczny świadczony przez centrum diecezjalne może ułatwić pokonywanie trudności z redagowaniem strony przez parafię. Jego rolą byłoby podejmowanie szkoleń dla parafialnych webmasterów i stałe podnoszenie ich umiejętności technicznych. Wydaje się, że w każdym środowisku parafialnym można znaleźć osoby, które potrafią tworzyć i serwisować takie strony. Wydaje się, że przy współczesnych trudnościach finansowych wielu parafii trudno będzie zatrudnić profesjonalistę, stąd trzeba w takiej pracy opierać się na wolontariuszach. Stąd często takie osoby będą wymagały pomocy w tym zakresie³⁶.

Diecezjalne centrum katechetyczne powinno także sprawować pieczę nad przestrzeganiem prawa w zakresie praw autorskich, jak również w zakresie umieszczania stron na serwerach różnych instytucji. Może się zdarzyć, że jakaś parafia nie opłaci na czas należności za korzystanie z domeny na serwerze. Wówczas pojawia się zjawisko przechwytywania takich stron przez wyspecjalizowane firmy i posługiwanie się nazwą parafii czy instytucji zupełnie do innych celów. Dlatego trzeba zadbać o to, aby na przykład nazwa parafii wykorzystywana na stronie była zgłoszona do urzędu patentowego jako znak zastrzeżony³⁷. Wówczas chroni to przed niezgodnym z prawem wykorzystaniem takich treści obecnych na stronie www parafii. W takiej sytuacji pokrzywdzona parafia może dochodzić swoich praw w sądzie.

³⁶ R. Mołenda, M. Pawlik, *Parafia w sieci*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/P/PR/idziemy201043_sec.html (13.03.2015).

³⁷ Por. Ustawa z dnia 31.01.1985 o znakach towarowych Dz.U. 1985 nr 5 poz. 17 z późniejszymi zmianami.

Jeśli takie centra katechetyczne stopniowo powstawałyby w całej Polsce, to taka katecheza rozszerzyłaby ofertę katechezy dorosłych istniejącą w Polsce oraz, przez swą powszechność, mogłaby wywierać silny wpływ na świadomość wiernych. Wówczas znacznie wzrosłaby rola katolickiej opinii społecznej. W tym miejscu warto przypomnieć apel papieża Jana Pawła II, który wskazał na konieczność głoszenia Ewangelii na współczesnych areopagach. Ponownie potwierdza to papież Franciszek. „W istocie dziś, w dobie globalizacji, mamy do czynienia z narastającą dezorientacją, samotnością. Widzimy coraz większe zagubienie co do sensu życia, niezdolność do znajdowania punktu odniesienia w «domu», trudności w nawiązywaniu głębokich więzi. Ważne jest więc, by umieć dialogować, docierając z rozeznaniami także do środowisk stworzonych przez nowe technologie, do portali społecznościowych, aby stanowić w nich obecność, obecność, która słucha, prowadzi dialog, dodaje otuchy. Nie lękajcie się być tą obecnością, zachowując swoją tożsamość chrześcijańską, kiedy stajecie się obywatelami tego środowiska”³⁸.

* * *

Katecheza dorosłych staje się koniecznością w Kościele w Polsce. Jej rolą jest oświecenie wiarą wszystkich doświadczeń ludzkiego życia. Ma ona pomóc patrzeć po katolicku na wszystkie sytuacje i problemy życia ludzkiego. Jej zadaniem jest również kompensować braki wykształcenia religijnego wśród dorosłych. Również szybkie zmiany dokonujące się w świadomości współczesnych ludzi powodowane przez środki masowej komunikacji wymagają, aby wspólnota Kościoła udzielała pomocy w chrześcijańskim patrzeniu na życie ludzkie.

Narzędziem mogącym wspierać katechezę dorosłych może stać się parafialna strona internetowa. Na jej stronie można zamieszczać treści katechezy dorosłych. Parafialne strony www mogą korzystać z materiałów już przygotowanych w Internecie oraz tworzyć własne wzbogacając coraz bardziej materiał katechetyczny. Parafia w redagowaniu treści katechetycznych powinna otrzymywać wsparcie z Diecezjalnego Centrum Katechezy Dorosłych.

³⁸ Papież Franciszek, *Trzeba towarzyszyć człowiekowi w epoce cyfrowej. Audiencja do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu* (21.09.2013), http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/franciszek_i/przemowienia/masmedia_21092013.html (13.03.2015).

SUMMARY

Catechesis of adults is becoming a necessity in the Church in Poland. Its role is to enlighten through faith all experience of human life. It is supposed to help all mature believers to look as a Catholic at all situations and problems of human life. At the same time the rapid changes taking place in the consciousness of modern humans caused by the means of mass communication requires of the Church community assist the believers in the Christian approach to human life. Its mission is also to compensate for the religious educational shortages among adults.

The parish website can become a tool that could support the catechesis of adults. On this web page you can publish the texts that contain the adult catechesis.

The parish website may use materials already prepared on the Internet and create their own ones enriching more and more the catechetical material. The parish should be supported in editing the catechetical contents by the Diocesan Center of the Catechesis of Adults.

Key words: the catechesis of adults, the Church, the parish, the parish website.

Słowa kluczowe: katecheza dorosłych, Kościół, parafia, parafialna strona WWW.